

Projekt „Odmalička – Von klein auf. Česko-německá spolupráce předškolních zařízení“

Tandem

Koordinační centrum
česko-německých
výměn mládeže

Koordinierungszentrum
Deutsch-Tschechischer
Jugendaustausch

„Čeština a němčina – to je hračka!“

**Seminář pro jazykové animátory
v mateřských školách**

Mlázovy, 10. – 13. 9. 2009

Dokumentace ze semináře

Účastníci semináře:

1. Anna Bláhová
2. Michaela Franková
3. Lenka Hofmanová
4. Lucie Klárová
5. Marta Klimmer
6. Vladimíra Kožiolová
7. Dagmar Krajíčková
8. Simona Malá
9. Stephan Melzer
10. Kristýna Ostrčilíková
11. Nicole Ruß
12. Sandra Scheurer
13. Petra Schindlerová
14. Marta Schreiter
15. Květoslava Šelbická
16. Maika Victor

Hospitace

Jaroslava Seidlmayer
Małgorzata Gajda (DPJW)

Vedení semináře

Kateřina Jonášová, Tandem Plzeň (jonasova@tandem.adam.cz)
Cathleen Basler, Tandem Regensburg (basler@tandem-org.de)
Radka Bonacková, Tandem Regensburg (bonackova@tandem-org.de)

Program

Čtvrtek, 10. září 2009

- 15:00 káva, občerstvení
15:30 představení týmu, průběhu semináře a cílů akce
informace o Tandemu a projektu „Odmalička – Von klein auf“
modely česko-německé spolupráce v předškolní oblasti
seznamovací hry
představení metody jazykové animace obecně
praktická ukázka jazykové animace
18:30 večeře
19:30 představení účastníků a jejich zkušeností se seznamování dětí do 6ti let s cizím jazykem

Pátek, 11. září 2009

- 9:00 prohlídka zámku Mlázovy
9:30 workshop: práce s hlasem
9:45 prezentace a reflexe pilotních animací, které již byly testovány v českých a německých mateřských školách
11:15 jazykové animace v rámci projektu „Odmalička – Von klein auf“: cíle a průběh
11:30 jazykové animace v předškolní oblasti: jazykový animátor, cílové skupiny, rámcové podmínky, obsah a metodika (práce ve skupinách, prezentace v plénu)
12:30 oběd
14:00 pracovní materiály: literatura, učebnice, písničky a hry
14:30 příprava vlastních jazykových animací účastníků
16:30 prezentace jazykových animací účastníků, reflexe a diskuse
18:30 večeře

Sobota, 12. září 2009

- 9:00 referát: vývoj řeči a osvojování jazyka u dětí v raném věku
9:30 prezentace jazykových animací účastníků, reflexe a diskuse
12:30 oběd
14:30 prezentace jazykových animací účastníků, reflexe a diskuse
16:30 program celodenní jazykové animace pro české a/nebo německé děti ve věku 3 až 6 let (práce ve skupinách, prezentace v plénu)
18:30 večeře
20:30 příklady videí pro seznamování s cizím jazykem v předškolním věku

Neděle, 13. září 2009

- 9:00 brainstorming: další pracovní materiály, učebnice, hry a písničky
9:30 příprava jazykové animace v mateřské škole a domluva s konkrétním zařízením
10:30 zpráva o průběhu jazykové animace v mateřské škole
11:00 organizace jazykových animací v rámci projektu „Odmalička – Von klein auf“:
propagace, přihlašování, koordinace, vyúčtování
11:30 hodnocení a závěr semináře
12:00 oběd

Čtvrtek, 10. 9. 2009

Organizační informace, představení týmu, cíle akce

viz přílohu 1 (leták)

Představení Tandemu a projektu „Odmalička – Von klein auf“

viz přílohy 2 a 3 (prezentace)

Modely česko-německé spolupráce v předškolní oblasti

viz přílohu 4 (prezentace)

Úvod

Mapa „česko-německé hranice“

Na podlaze je dvěma čarami naznačena česko-německá hranice. Účastníci se mají postavit na místo na mapě, které představuje odpověď na danou otázku...

- Kam jsi chodil/a do mateřské školy?
- Kde nyní žiješ?

Prostorová stupnice

Mapu přetvoříme na stupnici od „velmi dobře/hodně“ po „velmi špatně/málo“. Účastníci se pohybují po této stupnici dle svých odpovědí na danou otázku...

Jak dobře umím ...

- německy
- česky

Jak dobře znám...

- česko-bavorské příhraničí
- česko-saské příhraničí

Kolik zkušeností již mám s...

- jazykovou animací (obecně)
- výukou cizího jazyka u dětí v předškolním věku
- výchovou a vzděláváním dětí od 3 do 6ti let (českých či německých)
- průběhem všedního dne v mateřské škole (české či německé)

Seznamovací hry

Scrabble se jmény

Účastníci píší svá jména jeden po druhém na flipčárt. Přitom má jejich jméno stejně jako ve hře Scrabble vodorovně či svisle navazovat na jména, která již napsali předchozí hráči.

Vytleskávání jmen

Účastníci tleskají v pomalejším rytmu vždy dvakrát do stehů a dvakrát do rukou. Při tleskání do stehů je úkolem účastníka, který je na řadě, říci do rytmu své jméno, při tleskání do rukou jmenuje jiného hráče. Ten musí okamžitě zareagovat a vytleskat do stehů své jméno, do rukou jméno dalšího hráče atd. Celá skupina se snaží udržet rytmus.

Jméno a pohyb

Účastníci říkají popořadě svá jména, která doprovází libovolným pohybem. Každý další účastník však nejprve opakuje již zmíněná jména spolu s pohyby předvedenými spoluhráči. Aby hra nebyla příliš dlouhá, je možné omezit se na opakování jmen a pohybů max. 10ti předchozích hráčů.

Baron Prášil

Každý hráč obdrží tři kamínky (nebo jiné vhodné předměty) a vymyslí si tři příběhy či informace o své osobě. Dva z těchto příběhů mají odpovídat pravdě, jeden má být smyšlený. Hráč si vybere protihráče, jemuž své příběhy sdělí. Úkolem protihráče je uhodnout, který z příběhů je smyšlený. Pokud protihráč hádal správně, získává jeden kamínek, pokud hádal špatně, musí naopak jeden odevzdat. Pak se role ve dvojici otočí a také druhý hráč vypráví své příběhy... Když již oba hráči ve dvojici vyprávěli i hádali, vydají se hledat dalšího hráče, s nímž celý postup zopakují. Hráč, který má na konci hry (určuje vedoucí) nejvíce kamínků, vyhrál a stal se Baronem Prášilem.

Představení metody jazykové animace obecně

viz přílohu 5 (prezentace)

Praktická ukázka jazykové animace

Lenka Hofmanová

Ich bin ... / Já jsem ...

Hra připomíná dětskou hru „Chodí pešek okolo“: účastníci stojí v kruhu. Jeden z nich obchází kruh zvenčí a zaklepe někomu na rameno. Tato osoba musí co nerychleji běžet kolem kruhu na opačnou stranu než hráč, který ji poklepáním vyzval. Když se setkají, představí se navzájem vždy v druhé řeči, než je jejich mateřština („Já jsem...“ resp. „Ich bin“). Pak pokračují v běhu, každý ve svém směru, a snaží se na volné místo v kruhu dostat jako první. Ten, jemuž se to nepodaří, chodí kolem kruhu a zaklepe někomu na rameno... Hru je možné rozšířit o pozdravy „Ahoj“, „Guten Tag“ atd.

Jak se máš? / Wie geht es dir?

Všichni hráči kromě jednoho sedí na židlích v kruhu. Osoba stojící uprostřed chce také získat místo k sezení. Ukáže na libovolného hráče v kruhu a zeptá se jej: „Jak se máš?“ resp. „Wie geht es dir?“ Hráč má tři možnosti, jak odpovědět: „gut/dobře“, „geht so/jde to“ a „schlecht/špatně“. Odpověď je možné doplnit ukázáním palce v příslušné poloze. Odpoví-li „gut/dobře“, je úkolem jeho bezprostředních sousedů vyměnit si místa. Odpověď „geht so/jde to“ je signálem pro hráče sedící ob jednu židli od odpovídajícího, aby si vyměnili místa. Při odpovědi „schlecht/špatně“ musí změnit místo všichni. Osoba stojící uprostřed se pokaždé snaží zasednout některou z uvolněných židlí. Uprostřed zůstává ten, na koho židle nezbyde. Ten opět klade otázku a ukazuje na hráče, který má odpovědět...

Boj o vlajku

Dvě skupiny hráčů stojí naproti sobě. Hráči si ve skupině rozdělí čísla od jedné do tolika, kolik je hráčů v jedné skupině. Uprostřed mezi oběma skupinami stojí vedoucí hry (nebo jeden z účastníků) a v ruce drží vlajku (šátek). Vedoucí hry vyvolá nějaké číslo. Hráči z obou skupin, kterým bylo toto číslo přiděleno, se snaží co nerychleji doběhnout k vedoucímu hry, zmocnit se vlajky a doběhnout s ní zpět ke své skupině (k tomu je vhodné vyznačit

pro každou skupinu dobře viditelnou čáru). Ten z hráčů, jemuž se vlajku získat nepodařilo, se snaží situaci zvrátit ve svůj prospěch tím, že honí osobu, jež vlajku získala a nese ji ke své skupině. Pokud únosce chytí před tím, než tento doběhne ke své skupině, získává bod. Pokud únosce i s vlajkou unikne, získává bod skupina únosce. Vedoucí hry si pak vezme vlajku zpátky k sobě a vyvolává další číslo.

Pan Čáp ztratil čepičku, měla barvu barvičku ...

Jeden z hráčů řekne úvodní větu „Pan Čáp ztratil čepičku, měla barvu barvičku...“ a jmenuje nějakou barvu. Účastníci musí tuto barvu co nejrychleji v místnosti najít a chytit se jí. Ten, který se dané barvy chytil jako poslední, vyvolává další barvu...

Představení účastníků a jejich zkušeností se seznamování dětí do 6ti let s cizím jazykem

(neprotokolováno)

Pátek, 11. 9. 2009

Workshop: práce s hlasem

Lucie Klárová, Kateřina Jonášová

Zvířátka

Ve volném prostoru možno na úvod spojit s protažením celého těla – jako když ráno vstáváme – pouze vestoje, nebo také spojit s chůzí v prostoru.

Pak si vybereme zvuk zvířat – nejprve sjednotíme zvuk, abychom dané cvičení nastavili správně. Hráči se pak stanou dotyčnými zvířátky. Pohybují se v prostoru za doprovodu tleskání učitele/animátora, tleskání můžeme různě rytmizovat a dynamizovat, adekvátně tím reagovat na potřebu skupiny. Při přerušení tleskání se všichni zastaví, najdou si partnera a pozdraví se jako daná zvířátka, čili zvoleným zvukem. Několikrát zopakujeme.

Příklady: kůň – jak dělá, jak si odfrkává – zde jde především o to, abychom uvolnili čelisti a mimické svaly obličeje, zejména pak ústa a rty. Opice – zde dbáme zase na uvolnění bránice při zvuku hu – hu – hu.

Sbor

Stojíme v kruhu/půlkruhu, celá skupina je rozdělena na menší části jako jednotlivé hlasy ve sboru. Uprostřed stojí dirigent – na počátku je to učitel/animátor, posléze se v roli dirigenta mohou střídát hráči.

Každá část sboru dostane jedno slovo jedné věty – například „*Sluníčko hezky svítí*“ nebo „*Sluníčko vstává ráno*“. Tato slova pak podle dirigenta vyslovují (hra s dynamikou, rytmem, tempem, pauzou).

Píseň „Regebogen, welche Farben hast du? Rot, orange, gelb, grün, blau, indigo.“

Píseň zpíváme společně, při každém opakování se snažíme zpívat více nahlas, až už to více nejde. Pak zpíváme naposledy, co nevíce potichu.

Píseň „My tady neřveme, my jsme tady potichu!“

Verš „My tady neřveme, my jsme tady potichu!“ opakujeme třikrát, potřetí jsou slova: „my jsme tady potichu“ nahrazena výrazem „tady je klid, tady je klid!“. Verš je několikrát opakován, vždy o stupeň hlasitěji.

- *Diskuse: Pro děti může být těžké, velmi hlasitě říkat verš „My tady neřveme, my jsme tady potichu“. Je důležité vše dětem vysvětlit a dovést je k oběma extrémům: potichu/nahlas.*

Tipy pro využití hlasových cvičení

- je důležité pracovat jak se stupněm „hlasitě“, tak i „potichu“
- při mluvení dbát na použití bránice

Prezentace a reflexe pilotních animací, které již byly testovány v českých a německých mateřských školách

Anna Bláhová, Petra Schindlerová

- Jazykové animátorky vyškolené Tandemem pro oblast práce s mládeží a odborné praxe.
- Účast na Pracovním setkání k jazykové animaci v předškolní oblasti v dubnu 2009 – řada podnětů pro jazykové animace v MŠ a práci s předškolními dětmi.
- V létě 2009 vyzkoušely jazykové animace ve třech českých a třech německých MŠ v regionu Nisa – Neißة – Nissa.
- Všechny zvolené MŠ vyjma jedné již měly zkušenosti s česko-německou spoluprací v předškolní oblasti.
- Pracovaly s různými věkovými skupinami, tj. děti 3 – 6 let.
- Některé aktivity byly převzaty z jazykové animace pro mládež a upravené pro cílovou skupinu předškolních dětí, některé aktivity byly nově zvolené na základě pracovního setkání k jazykové animaci.
- Časový rámec jednotlivých animací byl velmi různý – jednou v uceleném bloku 1,5 hodiny, jindy v malých blocích po celý den.
- Jednu MŠ navštívily animátorky ve dvou.
- V jedné MŠ byly dvakrát za sebou.

Příklady otestovaných aktivit, reakce dětí v MŠ, diskuse

Úvod

→ představení sebe + představení maňáška (Krtka)

→ povídání: odkud jsme, co o té zemi vědí, zda znají nějaká slovíčka, co budeme dnes dělat
Pomůcky: maňásek (Krtek)

Hra na jména

Na melodii písničky „Bratře Kubo“ se postupně všichni představují

„Ich bin...“, „ich bin ...“, „Wer bist du?“ „Wer bist du?“

„Ich bin...“, „ich bin ...“, „Guten Tag!“, „Guten Tag!“

- *Testováno v jedné něm. MŠ, kde si děti nechtěly podávat ruce při pozdravu „Guten Tag!“*
- *Diskuse o zdravících rituálech, které se mohou lišit nejen v jednotlivých zemích, ale také v jednotlivých zařízeních. Pokud by chtěl animátor tuto aktivitu zařadit, bylo by dobré informovat se před animací na zdravící rituály v daném zařízení.*
- *Děti by ochotněji podaly ruku maňáskovi, který je může obejít a s každým se seznámit. Maňásek se velmi osvědčil – v německých MŠ použít Krteček, v českých kachna (další nápady havran, drak, holčička Bettina, Tigerente od Janosche....*

Hra „Co je to? To je ...“

Skupina sedí v kruhu. Animátor podá vedlejšímu hráči předmět. Ten se zeptá: „Was ist das?“ Animátor mu odpoví, např. „Das ist Papier“. Hra pokračuje takto po kruhu dále:

Použitá slovíčka: Papier, Auto, Flasche, Tasche, Telefon, Lampe, Gurke

Pomůcky: papír, autíčko, flaška, taška, telefon (mobil), lampa (baterka), okurka

- *Úmyslně vybírány předměty stejné nebo podobné v obou jazycích.*
- *Se staršími dětmi byla aktivita realizována v plné verzi, tj. otázka – odpověď, s mladšími dětmi pouze bez otázky, tj. „To je...“*
- *Diskuse o užívání členů v jazykové animaci v MŠ v německém jazyce – člen by měl být u podstatného jména už od začátku, tedy i v rámci jazykové animace, děti jej automaticky přebírají.*
- *Obměna: všechny děti by společně říkaly otázku, děti by odpovídaly postupně.*
- *Možnost zapojení „Děkuji!“, „Danke!“*
- *Je možné posílat současně více předmětů.*

Písnička „Hlava, ramena, kolena, palce...“

Na melodii písně „Hlava, ramena ...“ zpívána slova z předchozí aktivity: „Papier, Auto, Flasche, Tasche, Gurke, Lampe, Telefon“

- *Děti písničku často neznaly, melodii si většinou rychle osvojily, ale nedá se dopředu očekávat, že ji znají.*
- *Je potřeba seřadit předměty ležící před dětmi v tom pořadí, v jakém se zpívají.*
- *Ukazování bylo zachováno, kromě ukazování na obličej (toho děti nejsou v tomto věku běžně schopné) – místo toho zvoleno tleskání.*
- *Přes tleskání však není příliš slyšet, bylo by potřeba tleskat jen dvěma prsty, obecně by šlo píseň realizovat bez ukazování, jen s vyřukáváním rytmu.*

Hra „zima – teplo“

Stejný princip jako „Přihořívá – hoří“. Naučíme děti slovíčka „kalt, warm“. Jeden hráč jde za dveře, mezitím schováme nějakou věc v místnosti a on ji potom hledá, ostatní mu napovídají.

- *Děti tuto hru často neznaly a její princip nechápaly.*
- *Jako pomůcka použít také oranžový a modrý papír (názornost).*
- *Možná by bylo dobré používat jen jeden z výrazů a teprve když bude zažitý, přidat druhý.*
- *Šlo by s dětmi nacvičit dopředu tím, že když se řekne „teplo“ děti jdou, když „zima“, mají se zastavit.*
- *Obměna: hra „červená – zelená“, analogicky k semaforu.*

Pohybová hra

Děti se pohybují po místnosti na hudbu, když hudba přestane hrát, řekneme jedno ze tří slovíček a děti podle něho následovně reagují: „Erde“ (lehnout), „Wasser“ (na židli), „Sonne“ (vyskakovat, natahovat se).

- *Jednoduchá hra, děti vždy bavila.*
- *Některé děti byly velmi klidné a musely se k pohybu na hudbu trochu motivovat, některé naopak velmi divoké.*
- *Chování dětí lze ovlivnit výběrem hudby, příp. namíxovat hudbu s různými rytmy.*
- *Děti by mohly slova s pohybem opakovat. Další možností aktivnějšího zapojení dětí je zvolit jedno dítě, které slova vyvolává.*

Slovní zásoba

4 – 6 slovíček denní potřeby v MŠ (podle šikovnosti dětí): „Becher, Bausteine, Ball, Puppe, Buch, Buntstifte“. Uvedení slovíček: mít připravené konkrétní věci v tašce a vytahovat je postupně / poslat konkrétní dítě pro konkrétní věc.

- *Na základě zkušeností z testování čtyři slova dětem úplně stačí. Šest slov je časově dosti náročné.*
- *Pro výběr slovíček je důležité, aby se používala slova, která by děti opravdu použily, a to ve formě, ve které by je používaly (např. „knížka“, nikoli „kniha“).*
- *Slovo „hrnek“ je celkem složité na výslovnost, lze si pomoci krátkým hlasovým cvičením „hrrrrrr-nek“.*

Kimova hra

Schováme pod šátek o jednu věc méně – co chybí?

Pomůcky: šátek

Šeptání slovíček

Děti musí říct nahlas, které slovíčko jsme šeptali.

- *Účastníkům semináře se tato hra zdála celkem náročná, ale děti jí s přehledem zvládaly.*

Najdi kartičku

Po místnosti rozmístíme kartičky s obrázky daných předmětů. Děti hopsají na hudbu a po zastavení hudby každý hledá kartičku se slovem, které vyvoláme.

Pomůcky: malé kartičky s obrázky

- *Důležité je, aby byla každá vyvolávaná kartička pro každé dítě, aby se nikdy nestalo, že na někoho nevyjde.*
- *Větší kartičky?*
- *Mezi kartičkami byly i některé obrázky, které neodpovídaly slovům, jež si děti osvojují. To může působit zmatečně. Jednodušší varianta by byla pouze s obrázky slov, které se děti právě učí.*
- *Určitě zapojit děti do otáčení kartiček nebo s jejich rozmisťováním – moment překvapení, seznámení s obrázky.*
- *Tato aktivita testována ve čtyřech zařízeních – nikde s ní nebyl problém.*

Vybarvování obrázků

Každý si řekne v němčině, co chce vybarvovat a přilepit na špejle

Pomůcky: obrázky k vybarvení, špejle, izolepa, nůžky

- *Důležité je, že si dítě z animace něco hmatatelného odnese.*

Interaktivní pohádka

Čteme pohádku, děti poslouchají, a když zazní jejich slovíčko, zvednou nahoru svůj obrázek na špejli:

„Es war einmal die kleine Luise, sie kam morgens in den Kindergarten und sah, dass auf dem Teppich eine Puppe, ein Auto, ein Ball und Bausteine liegen und auf dem Tisch lag ein Buch und Buntstifte. Sie hat die Puppe genommen und angefangen mit ihr zu spielen. Auto und Bausteine hat sie aufgeräumt und den Ball hat sie noch auf dem Teppich gelassen. Nach einer Weile hatte die Luise Durst. Sie hat sich einen Becher geholt und ist trinken gegangen. Sie sah, dass auf dem Tisch ein Buch und Buntstifte liegen. Als sie den Tee ausgetrunken hatte, hat sie den Becher zurückgeschafft. Sie nahm die Buntstifte, die Puppe, den Ball und das Buch und ging mit den anderen Kindern spielen. Das Auto und die Bausteine haben inzwischen die Jungs zum Spielen genommen. Das Buch hat sie

durchgeblättert und in die Bibliothek zurückgeschafft. Die Puppe hat sich Anna genommen und den Ball Petra. Für die Luise sind die Buntstifte übrig geblieben. Nach einer Weile war Frühstück und deswegen haben die Kinder das Auto, das Buch, die Buntstifte, die Bausteine, den Ball und die Puppe wieder aufgeräumt. Danach hat jeder seinen Becher genommen und sich an das Tischchen gesetzt. Jeder hat Tee in den Becher bekommen.“

- *Animátor musí předčítat velmi pomalu, důležitá je práce s hlasem, pauzy.*
- *Problém s koncentrací dětí – nezařazovat na konec bloku.*
- *Testováno v německé mateřské škole s českým textem – skloňované výrazy dětem nedělaly problém.*
- *Děti nejevily zájem o převyprávění pohádky, nezajímalo je, o čem byla. Bylo by ale dobré jim ji potom převyprávět v jejich mateřštině.*

Závěr

Zopakovat všechna slovíčka: „Kde je...?“, „Co je...?“

Za odměnu rozdat bonbóny – děti děkují v cizím jazyce – „danke“...

- *Problémy s bonbóny v německých, ale i některých českých MŠ – jiná forma odměny, např. obrázky, samolepky...*

Obecné tipy a konkrétní postřehy z pilotních animací

Lépe se animátorkám českého původu pracovalo v českých školách – porozumění dětské řeči, lepší komunikace s učitelkou.

1. Domlouvání animace:

- Detaily řešit přímo s osobou, která bude přítomna – organizace jazykové animace se často řešila s ředitelkou MŠ, která v některých případech nepředala informace učitelce, která byla animaci přítomna. Neřešit vše přes e-mail, je potřeba do MŠ také zatelefonovat, aby se předešlo případným nedorozuměním.
- Děti na návštěvu připraveny?
- Role vychovatelky? - do jaké míry by měla zasahovat? – stalo se také, že měnila pravidla her apod.
- Přesný časový prostor (+pauzy).
- Kolik přesně dětí + počítat se změnou, zeptat se na věkové složení skupiny.
- Prostory a pomůcky (možnost jít ven?, možnost přehrání CD?)
- Jmenovky – příprava předem.
- Přijít do školky dříve - klid na přípravu a doladění + děti si zvyknou.
- Nápad: využít návštěvu ve školce k několika animacím v různých skupinách po sobě, případně i v sousedních školách?

2. Příprava:

- vždy se stihne méně než stojí v přípravě – vše jde pomalu! – trpělivost!
- maňásek (např. Krtek)
- časté střídání činností – pohyb.hry, tanec (hudba!)
- památka – vybarvený obrázek, apod.
- nápad?: materiál pro rodiče (napsaná slovíčka, fráze na opakování)

3. Průběh:

- počítat s improvizací a obměnou
- v zásobě krátkou hru/tip, dá se opakovat i úspěšná hra
- když něco nefunguje – přeskočit

- odměňovat – když se něco povede, tak zatleskat, pochválit, bonbony (všem na závěr)
- dlouho nevysvětlovat – hned předvést
- zaujmout – stále mluvit a komentovat, oslovovat děti jmény, maňásek
- nebát se děti „brzdit“ – nenechat mluvit mimo téma

4. Po animaci:

- Chtít po paní učitelce evaluaci – celkový dojem + hry – bezprostředně po animaci, ústně.

Jazykové animace v rámci projektu „Odmalička – Von klein auf“ 2009 – 2011: cíle a průběh

- Jazykové animace by měly být realizovány v cca 40 českých a 40 německých mateřských školách.
- Jazykové animace budou nabízeny předškolním zařízením z cílového regionu projektu „Odmalička – Von klein auf“, tedy v okresech ležících přímo na česko-německé hranici.
- Realizace jazykových animací a jejich koordinace budou financovány z prostředků projektu „Odmalička – Von klein auf“.
- Z prostředků projektu je možné v jedné mateřské škole realizovat pouze jednu jazykovou animaci. Další animace v téže mateřské škole může proběhnout pouze tehdy, pokud ji mateřská škola uhradí z vlastních (či jiných) zdrojů.
- Tandem zprostředkuje jazykové animace v mateřských školách výhradně účastníkům tohoto semináře.
- Jazykové animace v mateřských školách budou trvat vždy přibližně půl dne. Mohou být rozděleny na více kratších bloků oddělených pauzami nebo probíhat v kuse.
- Cílem jazykové animace v mateřských školách je zábava, ne zprostředkování metod. Jazyková animace má v dětech vzbudit zájem o sousední zemi a její jazyk a odbourat zábrany při mluvení. Děti by si měly na jazykovou animaci rády vzpomenout a mít jazyk sousední země spojený s pozitivními emocemi a zážitky.
- Organizaci jazykové animace v daném zařízení přebírá zčásti také jazykový animátor:
  - navázání kontaktu s mateřskou školou
  - domluva konkrétních podmínek s mateřskou školou
  - příjezd, odjezd, příp. nocleh

Jazykové animace v mateřských školách: jazykový animátor, cílové skupiny, rámcové podmínky, obsah a metodika

Práce ve skupinách k tématům:

1. Úkoly jazykového animátora a osoba jazykového animátora
2. Co by měl jazykový animátor vědět o dětech ve věku 3 až 6 let
3. Metody a obsah jazykové animace pro děti ve věku 3 až 6 let

4. Co je potřeba zohlednit při jazykové animaci pro smíšenou česko-německou skupinu? Jak je možné seznámit děti ve věku 3 až 6 let s kulturou sousední země?

1. Úkoly jazykového animátora během animace

- děti motivovat, probudit v nich zvědavost
- radost z aktivní účasti
- radost z mluvení
- respektovat úroveň dětí
- respektovat řeč dětí
- respektovat blízkost – odstup
- chválit, odměňovat (malé symbolické odměny, které mohou být tematicky spojené s jazykovou animací nebo jednotlivými aktivitami)
- probouzet pozitivní emoce
- využít pozitivní emoce dětí
- vyvarovat se emocionálně náročným situacím
- motivace a „brzdění“ dětí
- děti oslovovat cíleně
- dbát na to, aby se aktivně zapojovaly všechny děti
- mezi aktivity zařazovat přestávky, klidné a nenáročné činnosti
- děti nepřetěžovat
- vnímat potřeby dětí, flexibilně na ně reagovat
- špatnou výslovnost nekomentovat pomocí „špatně“, ale reagovat správnou výslovností daného slova / výrazu
- za chyby nekárat, ale správnou odpověď z dětí dostat např. prostřednictvím otázek
- dát dětem dostatek času pro odpověď
- umožnit dětem pocítit „hrdost“, že něco umí
- nemít příliš vysoká očekávání

Osoba jazykového animátora

- jazykový animátor/ka
  - osobní šarm
  - světlé oblečení
  - pomůcky (kufr, maňásci, převleky)
  - přátelské, otevřené osoby, které dokáží improvizovat
  - dokáže děti rychle zatáhnout do hry
- vztahy, důvěra
  - musí být na děti „připraven/a“
  - umí sám „být dítětem“
  - získat důvěru dětí
  - autentičnost
- jazykové znalosti na úrovni mateřského jazyka
  - ne zcela nutné, ale pokud možno bez přízvuku!
  - děti poznají, zda „je to její/jeho jazyk“

2. Co by měl jazykový animátor vědět o dětech ve věku 3 až 6 let

- děti se dokáží soustředit jen velmi krátkou dobu
- vývoj řeči probíhá u každého dítěte jinak
- dosavadní znalosti jsou rozdílné

- děti ještě neumí číst
- děti ještě neumí hláskovat
- děti předškolního věku již umí počítat popořadě do 6 (číslic nepsat, ale ukázat jako množství)
- v tomto věku jsou děti významně egocentrické (vyvarovat se výrazů s „my“, raději „teď mluvím já“ nebo „ty teď uděláš to a to“)
- některé děti nedávají najevo své potřeby
- v některých skupinách narazíme na „problémové děti“ (z outsidera můžeme např. udělat svého asistenta)
- ideální velikost skupiny:
  - 12 dětí
  - 5 až 6leté: 15 dětí(více je možné, ale ne nutně smysluplné)
- délka jednotlivých aktivit:
  - pro 3 až 4leté děti max. 20 min
  - pro 5 až 6leté děti max. 40 min

3. Metody a obsah jazykové animace pro děti ve věku 3 až 6 let

- důležitá je aktivní komunikace – všechny děti by měly být animovány k mluvení, nejen k hraní a poslouchání
- pracovat s momentem překvapení
- jednoduchá pravidla her
  - krátká, jasná vyjádření
  - ukazovat
  - pravidla zavádět pomalu, postupně
  - od lehčího ke složitějšímu
- důležité je opakování:
  - upevnění znalostí
  - podporuje sebevědomí
  - základ pro další kroky v seznamování s jazykem
- používat krátké věty
- zapojit všechny smysly: sluch, čich, chuť, hmat (např. u tématu „ovoce“)
- pracovat s hlasitostí – potichu, nahlas:
  - podporuje pozornost
  - děti se mohou „odreagovat“
- pracovat s rychlostí: někdy rychle, jindy pomalu (např. mluvit, zpívat, jít, tleskat...)
- pracovat s napětím a uvolněním
- hodně pohybu: pohyb je přirozenost, děti jej potřebují a rádi spolupracují
- řeč těla: podpořit jazykovou animaci gestikou a mimikou
- pracovat s rytmem
  - pomáhá stimulovat paměť
  - děti umí rozdělovat slova na slabiky
- hudba především „na živo“
- zpívat písně s dětmi živě
- využít hudební nástroje
- možno využít Orffovy nástroje (podlaha, sklenice,...)
- děti provází hudba a písničky již od malička, proto je pro ně příjemné seznamovat se s cizím jazykem prostřednictvím písní
- děti nebudou samy zpívat celou písničku česky nebo německy, ale přidají se a budou u toho tancovat a budou to dělat s radostí a úspěšně
- dramatická výchova, převleky, simulační hry

- využití panenek, loutek a maňásků
  - tip: použít dvě různé loutky – pokud děti nereagují, mohou si loutky povídat spolu
- pracovní listy – děti je mohou vybarvovat, vzít si je domů
- situace z každodenního prostředí dětí – děti rády vypráví příhody a zážitky
- témata, kterými se aktuálně zabývají v mateřské škole (např. roční doby, svátky, česko-německé setkání (program, výlet), pohádky, příběhy, rodina, zvířátka, ovoce, zelenina...)
- pozdrav jako rituál, který se při každé jazykové animaci opakuje
- spojitost s logem „Odmalička – Von klein auf“, např. utvořit kruh, podat si ruce: „Dej mi ruku, gib mir die Hand“
- pojmenovávat pohyby
- hmatová stezka
- rozpočítávat se v obou jazycích
- rýmy, rozpočítadla
- kartičky s obličejí pro zobrazení nálady
- polštářky, pytlíčky, schovávačky
- kufr: „Copak tam asi je?“
- slovíčka:
  - volit slovní zásobu z každodenního života dětí
  - spojit slovíčka s činnostmi
  - zhotovit seznam slovíček k jednotlivým tématům
  - používat slovní zásobu odpovídající věku dětí (hračky, máma, táta, zvířata, oblečení, číslice)
- jak dělají zvířátka (pes: wauwau – haf haf)
- brát v úvahu dialekt, mluvit spisovně
- využít hry, písně a pohádky, kterou jsou v obou zemích stejné nebo podobné (např. Zajíček v své jamce)
- učení slovíček nepředřazovat situaci
  - cíl: zábava, zvědavost, pocit sounáležitosti, setkání...
- používat jednoduché, známé písničky a rozpočítadla
- nebránit se zařadit jedno opravdu těžké slovo, může být pro děti zajímavou výzvou
- na začátku pracovat pouze s nominativem, aby děti neměly ve skloňování zmatek (především v češtině)
- nezařazovat „falešné přátele“ (stůl – Stuhl), pracovat s „dobrymi přáteli“ (auto, cukr, citrón, banán)
- pracovat s obrázky, nejlépe zcela bez textu
- modely nejrůznějších předmětů lze vyrobit např. z papírové hmoty (např. model obličeje, domu)
- padák nebo podobné atraktivní pomůcky (možné obměny hry „ovocný salát“ s již zavedenými slovíčky, barvami apod.)

Poznámky k metodice:

- Obměna hry s padákem: každému dítěti přidělit jedno zvířátko, pak pod padákem běhají zvířátka podle zadání vedoucího hry.
- Model obličeje: děti dostanou jednotlivé části (vyrobené např. z papírové hmoty) a mají je na základě výzvy (např. „kdo má nos?“) umístit na model.
- Opakování je důležité pro naplnění potřeby zažít úspěch.
- Roční období a svátky jsou náročnými tématy, pokud bychom je chtěli v rámci animace zpracovat pořádně, je ale možné využít tato témata, pokud jsou zrovna aktuální a zařadit do jazykové animace např. jeden vánoční prvek.

- Tvoření je dobrá a důležitá metoda. Mělo by však jít o drobné, časově nenáročné věci: něco namalovat, sestavit. Je možné se předem domluvit s učitelkou, že s dětmi před animací vyrobí nějaký předmět, který bude pak v animaci použit (příprava dětí na animaci).
- Pozornost by měla být soustředěna na děti, nikoli na jazykového animátora. Děti mohou např. po určité době hrát roli vedoucího hry. Je možné dát dětem čas a příležitost, aby samy vymýšlely další hry či modifikace.

4. Co je potřeba zohlednit při jazykové animaci pro smíšenou česko-německou skupinu?

- vyvážené zastoupení jazyků
- oboustranné seznámení
- zprostředkovat poznání, že oba jazyky jsou zajímavé
- odbourat obavy, nesmělost
- děti by spolu měly aktivně komunikovat
- ukázat, že není náročné, rozumět lidem hovořícím sousedním jazykem
- příp. navázat na předchozí setkání
- setkání v sousední zemi: formulovat základní potřeby (české děti se často zdráhají oslovit německou učitelku s tím, že potřebují na záchod nebo mají žízeň)
- uvědomit si, že vzhledem k tlumočení může všechno trvat trochu déle
- nezdůrazňovat příliš rozdíly, ale spíše ukázat na shody či podobnosti

Poznámky k česko-německé skupině:

- společně sestavit dopis pro děti ze sousední země

Jak je možné seznámit děti ve věku 3 až 6 let s kulturou sousední země?

- mluvit o tradicích, zvycích a svátcích (kornout na cukroví, velikonoční zajíček nebo hnízda, Mikuláš, svátky českých dětí)
- naučit se pozdravy, zdvořilostní formulace (děkuji – prosím)
- typická jídla, regionální speciality (knedlíky, kyselé zelí, rohlíky, koláče, perníčky, preclíky), zvyklosti týkající se jídla (např. v Německu není polévka pevnou součástí oběda)
- písničky a dětské hry ze sousední země
- jména (oslovení, jiné formy jmen, např. Pepa – Pepíček), oslovení učitelky (paní učitelko x jméno, příjmení)
- hovořit o rozdílech v každodenních situacích v mateřské škole (např. svačiny z domova, společné ranní zahájení nového dne „Morgenkreis“, modlitba, jiný režim dne, jiný výchovný styl – odlišná pravidla)
- rozdíly ve veřejném sektoru (např. policejní uniforma)
- ukázat, namalovat vlajku
- ukázat mapu (např. hra „Hledání pokladu“ od Pontes v trojúhelníku zemí Česká republika – Německo – Polsko)
- obrázky, dopisy pro děti z partnerské mateřské školy
- fotky – při setkáních nebo jazykové animaci fotit (tuto činnost může dělat např. učitelka), při prohlížení fotek si děti na zážitky vzpomenu, opakují naučené, spontánně reflektují a hodnotí
- děti nehodnotí verbálně, ale spontánně při opakování zážitků

Pracovní materiály: literatura, učebnice, písně a hry

viz přílohu 6 (Přehled doporučené literatury a pracovních materiálů)

Prezentace jazykových animací účastníků, reflexe a diskuse

Žraloci a plavci

Michaela Franková

Pomůcky: kartičky se slovní zásobou, šňůra, lepící páska

V prostoru vytvoříme např. pomocí lepící pásky či šňůry ohraničený prostor např. ve tvaru kruhu, oválu, čtverce. Do tohoto prostoru umístíme kartičky se slovy, jež chceme procvičit.

Mezi dětmi určíme 2 – 3 žraloky, kteří mají za úkol řapnutím chytat plavce, tj. ostatní děti (cca 7). Plavci se naopak snaží dostat se na opuštěný ostrov, na něm vzít do rukou kartičku a nahlas pojmenovat předmět, který je na ní zobrazen. Jakmile kartičku získávají jdou stranou.

Reflexe a diskuse:

- *Děti mohou svůj pohyb doprovázet gesty: plavci – plavou, pádlují, žraloci – rukama zobrazují cenící zuby žraloků.*
- *Pozor: dostatečně velký prostor – opuštěný ostrov – aby měly děti větší šanci dostat se pro kartičku.*
- *Děti neříkají vždycky slovo, které mají na kartičce (nejde uhlídat), proto po skončení hry s dětmi zopakovat, co má kdo na kartičce...*
- *Obměna postav (např. žába usiluje o kartičku, chytá ji čáp, atd.)...*
- *Fáze vysvětlování je poměrně časově náročná, také otázka velikosti skupiny a rozdělení dětí.*
- *Pozitivní je rozhodně spojení pohybu, dynamiky skupiny a říkání slovíček.*

Cukr, káva, limonáda...

Lenka Hofmanová

Na hru je potřeba větší prostor. Vhodná především pro české děti, protože hru většinou znají. – Německé děti je nejprve potřeba seznámit s použitými slovy: cukr, káva, limonáda, čaj, rum, bum. V němčině jsou tato slova velmi podobná: Zucker, Kaffee, Limonade, Tee, Rum, Bum. Několikrát to s dětmi rytmicky zopakovat.

Jeden hráč stojí na druhém konci místnosti než jsou ostatní, kteří jsou vyrovnaní vedle sebe na čáře. Vyvolávač se otočí k ostatním zády a nahlas říká: „Zucker, Kaffee, Limonade, Tee, Rum, bum!“ – to je pokyn pro ostatní, že mohou utíkat směrem k němu. Na slovo “bum” se vyvolávač otočí a vtom musí ostatní zkamenět. Kdo se ještě pohybuje, toho vyvolávač pošle zpět na čáru. Kdo se vyvolávače dotkne, může v příštím kole vyvolávat.

Reflexe a diskuse:

- *Nemusíme vždy vymýšlet úplně nové aktivity, je možné využít toho, co děti znají.*
- *Soutěživost a pohyb – to je pro děti vždy atraktivní.*
- *Tuto aktivitu je možné hrát i venku.*
- *Pozor na možné hádky a spory mezi dětmi, animátor bude možná muset působit jako „rozhodčí“.*
- *Velmi povedené uvedení hry slovy: „Když jsem byla malá, často jsem s kamarády hrála hru...“*

Vpravo – vlevo

Kristýna Ostrčilíková

Cílem aktivity bylo naučit děti z české školky dva protiklady: „rechts“ a „links“. Nejprve je potřeba děti s výrazy seznámit a toto seznámení doprovodit pohybem vyjadřující dané slovo. Poté jsou v místnosti umístěny obrázky dvou zvířat: Raabe a Löwe...

- Děti z MŠ ještě neumí rozlišovat vpravo a vlevo, proto je potřeba zvolit jiné výrazy
- Obměnou by mohlo být nahore/dole – děti by se po zvládnutí výrazů pohybovaly po místnosti a na pokyn animátora by buď vyskočily do výšky nebo si lehly na zem. Pak by bylo možné pracovat s obrázky (např. žirafa je velká – nahore, myš je malá – dole; nebo Giraffe – groß, Katze – klein), obrázky by ležely na zemi, jakmile animátor jeden z výrazů zavolá, děti běží k danému obrázku.
- Případně pracovat s protikladem „klein / groß“
- Protiklady v cizím jazyce jsou pro děti obecně dost složité, možná „kurz“ a „lang“ (zdůraznit vyslovením slova – krátce vs. dlouze)

Ich sitze und rufe...

Petra Schindlerová

Hráči sedí v kruhu, ideálně na židlích (aby se dalo rychle přesedat). Jedno místo je volné. Jeden z těch, kteří sedí vedle volného místa, si přesedne na volnou židli a řekne „ich sitze / sedím“, soused jsoucí po kruhu na řadě se posune na uvolněné místo a řekne „und / a“, třetí v řadě se také posune a řekne „ich rufe / volám“ a přidá k tomu jméno jednoho z hráčů. Vyvolaný se přemístí na volné místo. Dva hráči, kteří sousedí s právě uvolněným místem, soutěží, kdo obsadí volnou židli dříve. Hra začíná nanovo: „ich sitze / sedím“...

Před samotnou hrou byly názorně nacvičeny používané výrazy.

Reflexe a diskuse:

- V německé verzi by bylo možná lepší používat spojení ve tvaru „ich sitze – und – ich rufe“, protože každou část říká jiný člověk
- Tato hra byla vyzkoušena s dětmi z první třídy, které s ní neměly problém
- Dobré je, že se dostane na řadu i ten, kdo nebyl vyvolán.
- Lze hrát i v menší skupině (10 – 12 hráčů), všichni se pak hodně často pohybují.
- Dobrý systém postupného vysvětlování, odkrývat pravidla celé hry postupně.
- Jedna z mála aktivit zaměřená na slovesa.
- Problematická je česká varianta, protože sloveso volám vyžaduje vokativ (např. volám Kláro!) – možná by šlo nacvičit vokativ za pomoci loutky

Šnek Luisa

Dagmar Krajíčková

Jazyková animace pro děti 5ti- až 6tileté.

Předstoupím před děti s obrázkem šnečka Luisy. Šneček má barevné pruhy na ulitě. Předstoupí před děti a pozdraví – „Guten Tag, Kinder“, pozdravíme také česky. Pozdrav opakuje zřetelně několikrát v němčině. Šneka dáme doprostřed kruhu, děti sedí okolo. Pozdravíme společně šnečka písničkou:

„Guten Tag, Guten Tag, rufen alle Kinder,
große Kinder, kleine Kinder,
dicke Kinder, schlanke Kinder,
guten Tag, guten Tag, rufen alle Kinder!“

Píseň opakujeme dvakrát, je doprovázená pohybem vyjadřujícím daný text. Poté poukáží na to, jak má šneček barevný domeček. Děti jmenují barvy na domečku česky, každou pojmenujeme poté německy. Do prostoru dáme kolečko odpovídající barvy. Následuje pohybová hra – děti tancují na hudbu po třídě, jakmile hudba přestane hrát, ozve se německý název barvy, děti mají za úkol u dané barvy udělat domeček – stříšku. Takto procvičíme všechny barvy, upozorníme děti, že na obloze se zatáhlo a objevil se mrak (obr. sluníčka, mráčku). „A začalo pršet“. Seznámíme děti s říkadlem „Es regnet“, které potom společně zkusíme:

„Regen, Regen, tropf, tropf, tropf,
fällt auf meinem Kopf,

fällt auf meine Beine,
liebe Sonne, scheine!“

Měníme intenzitu hlasu i tempo říkadla podle toho, jak moc prší. Říkadlo je doprovázeno pohybem a ťukáním na podlahu. Dále se ptám dětí, co se stane, když na obloze svítí slunce a zároveň prší. „Ano ,objeví se duha“. „Ein Regenbogen“– ukazují dětem barvy duhy na velkých barevných papírech. Opakujeme je v němčině. Na závěr naučíme děti říkadlo „Ein Regenbogen“:

„Ein Regenbogen – komm und schau:
rot und orange, gelb, grün und blau!“

Reflexe a diskuse:

- *jednoduché, vhodné pro děti v předškolním věku*
- *neustálé opakování je velmi důležité*
- *pěkné bylo, že více různých aktivit bylo spojeno jedním příběhem*
- *další nápad: šnek by se mohl nějak efektně rozloučit*
- *pokud by bylo ve skupině nějaké opravdu tlusté dítě, nezařazovat možná pasáž o hubených a tlustých dětech a pracovat jen s malými a velkými*

Havran – hra na podzim

Simona Malá

Havran Rabe přilétá s pytlíkem plným věcí, které se vyskytují na podzim: kaštiny, uschlé listy, šišky atd. Nechává děti vytáhnout předměty a při tom je pojmenovává: „Kastanie“, „Blatt“, „Zapfen“ atd., klade je zároveň na barevné kolečko. Potom vyvolává jednotlivé předměty a instruuje děti, aby se přiblížily k předmětu, který je právě vyvolán.

Reflexe a diskuse:

- *dobré byly barevné papíry jako podložky, jinak by předměty nebyly vidět*
- *šikovné je využít materiál, který je zrovna po ruce (podzimní přírodniny)*
- *vytahování předmětů z tašky (moment překvapení) je u dětí hodně oblíbené*
- *účinné bylo neustálé opakování*
- *animátorka hovořila neustále česky a německy a řada spojení se stále opakovala, takže německé děti rozuměly i českým výrazům, které už potom nebyly překládané do němčiny*
- *náročné je používání členu v různých pádech : „Das ist ein Blatt – Ich lege das Blatt auf den Boden“, členy je ale potřeba používat tak, jak by jej použil rodilý Němec*
- *čtyři předměty byly dostačující, více by jich být nemělo*
- *možná mají děti při úvodním představování předmětů málo možností k vlastní aktivitě – musí to být podáno poutavě, s dostatečným napětím*
- *nápad: nechat předměty kolovat po kruhu, každé dítě musí zopakovat název předmětu*
- *nápad: dávat dětem různé úkoly: „Podej mi kámen“ – tím by také děti byly aktivně zapojeny*

Sobota, 12. 9. 2009

Referát „Vývoj řeči a osvojování jazyka u dětí v raném věku“

viz přílohu 7 (syllabus)

Prezentace jazykových animací účastníků, reflexe a diskuse

Svět je pestrý...

Maika Victor

Příprava: barevné kartičky v pytlíčku nebo krabici (počet barev závisí na věku dětí. 4 – 5 barev pravděpodobně stačí), ke každé barvě jedno slovo – předmět, který má tuto barvu, něco, co s ní souvisí

Průběh hry:

1. Děti sedí v kruhu. Animátor vytahuje kartičky z pytlíčku jednu po druhé. Děti pojmenovávají barvy a jmenují předměty s touto barvou.
2. Ke každé barvě a slovu zvolíme ještě nějaký pohyb. Děti několikrát opakují barvy spolu se slovem a pohybem.

Příklady:

- modrá – jako moře – pohyb: plavání
- červená – jako jahody – olíznutí rtů a pohlazení břicha
- zelená – jako žába – skákat
- hnědá – jako kmen stromu – spojit ruce před tělem tak, jako bychom objímali kmen stromu
- žlutá – jako slunce – vytahovat se nahoru jako za sluníčkem
- černá – jako kominík – napodobovat stoupání kominíka na střechu
- bílá – jako sníh – třást se zimou

Animátor pustí hudbu nebo tleská do rytmu. Děti se pohybují po místnosti. Pokud hudba přestane hrát nebo animátor přestane tleskat, ukáže animátor jednu barevnou kartičku. Úkolem dětí je pojmenovat danou barvu v jazyce sousední země. Musí také doplnit slovo spojené s touto barvou a pohyb. Po několika opakováních je možné vynechat ukázání barevné kartičky, barvu tedy animátor jen jmenuje. Tak jsou zopakovány všechny barvy a díky spojení s pohybem zůstanou déle v paměti.

Reflexe a diskuse:

- *velmi vhodné je spojení slov a pohybu*
- *nápad: při tleskání není dostatečně dobře slyšet, možná by bylo lepší tleskat ukazovákem a prostředníčkem do dlaně druhé ruky*
- *možné rozšíření: „Všichni kteří mají určitou barvu, udělají...“ Barvy jsou pro děti předškolního věku důležité téma.*
- *Rozdíl mezi „černá“ a „červená“ je malý, tyto barvy je třeba vyslovovat obzvláště výrazně*

Snídaně pro Krta a Slona

Stephan Melzer

Cílová skupina: děti 4 - 6 let

Cíl: seznámení se slovní zásobou (jídlo, děkuji, prosím), dialog mezi dvěma dětmi, spojení obrázku s německým (českým) významem

Motivace: solidarita s Krtkem a Slonem, použití již osvojených znalostí a dovedností

Jazykový animátor ukáže dětem větvi z nějaké stromu, která se skládá z menších větvíček a pomocí jí vysvětlí historii vzniku různých jazyků („Když jste byli miminko, jak jste dávali najevo mamince, že máte hlad? – Ukažte. Jak myslíte, že to dělají malé děti v Polsku, Ukrajině, Itálii, Německu?“)

Úvodní moderace hry: My jsme dnes všichni dobře posnídali. Ale jak to vypadá s našimi dvěma přáteli Krtkem a Slonem? Ti jsou totiž na ledové kře uprostřed širokého moře, už dlouhou neměli nic k jídlu a jsou moc hladoví.

Průběh hry: Děti sedí v kroužku. Dítě sedící vpravo a vlevo od Krta a Slona jako první prodává dalšímu dítěti: talíř, sklenici medu, sklenici mléka a chléb. Tyto věci mají cestovat od prvního prodáváče po celém kroužku. Zákazník žádá jednotlivé produkty v cílovém jazyce, prodáváč mu je postupně vydává. Používají také výrazy „děkuji“ a „prosím“. Když se

zákazníkovi podaří získat všechny jmenované věci, stává se prodavačem a začíná další dialog s novým zákazníkem. Animátor naslouchá všem dětem a občas připomíná stále hladové kamarády.

Reflexe a diskuse:

Původně bylo plánováno, že se bude aktivit odehrávat jako soutěž - z které strany kruhu odrazí snídaně pro Krtka a Slona dříve. Moderace měla být kratší. Nedomyšlené bylo, že se předměty jdoucí proti sobě v jednu chvíli střetly. Děti nebyly všechny zaměstnané po celou dobu aktivity. Aby měl animátor kontrolu nad správným používáním jazyka, musel by důsledně obejít všechny děti v kruhu.

- *moc pěkný příběh, dobrá motivace pro děti*
- *velmi pěkné bylo, že animátor respektoval úroveň dětí a mluvil s nimi v jejich výšce (vsedě, ve dřepu)*
- *kratší úvod*
- *více ukazovat - méně vysvětlovat*
- *zahřívací kolo pro zopakování pojmů (schovat obrázky, položit je doprostřed – kdo umí obrázek pojmenovat, ten si jej může vzít)*
- *alternativní scénář: děti mají přeložit Krtkovi, jaké předměty vylovil Slon z vody*
- *myšlenka soutěže*
- *lepší by bylo jednodušší vysvětlení, příběh byl postupem času až příliš komplikovaný*
- *je potřeba zapojit (nejlépe naráz) všechny děti, jinak se brzy začnou nudit a zlobit*
- *je lepší, když jsou slova doplněna obrázky*
- *nápad: pracovat se dvěma skupinami: prodavači - nakupující; německý obchod – český obchod*
- *nápad: položit obrázky doprostřed na podlahu a opakovat s dětmi slovní zásobu. Dítě, které bude umět pojmenovat danou věc, si jí může „koupit“ – pozornost dětí je soustředěna na střed kruhu, animátor může lépe sledovat odpovědi dětí.*
- *nejprve představit všechna 4 slova, pak je postupně opakovat*
- *je lepší pracovat spíše s méně než více výrazy*

Výlet do pražské ZOO

Sandra Scheurer

Nejprve jsem představila svého asistenta Slona.

Pak jsem české označení pro něj spojila s příslušným pohybem (chobot rukama). Několikrát jsme české označení i s pohybem zopakovali, aby si děti slovíčko lépe zapamatovaly.

Abychom mohli pozdravit Slonovy přátele, seznámila jsem děti s pozdravem „Guten Tag / Dobrý den“. Tento pozdrav doplníme podáním ruky. Představuji dětem jednotlivá zvířata, která při procházce po ZOO potkáváme (lev, papoušek, medvěd...) a postupně je zdravíme: „Dobrý den!“

Pak jsem dětem představila nejlepšího přítele Slona, pana Opici. Naučíme se jeho české označení, které doprovázíme pohybem napodobujícím opici (drbání se na hlavě, zvuk opice atd.): Slovo „opice“ samozřejmě slovo vícekrát zopakujeme.

Při dlouhé cestě ZOO jsme dostali velkou žízeň, spolu s našimi zvířecími přáteli se vydáváme k vodě. Naučíme se tedy slovo „voda“, které doprovázíme pohybem připomínajícím vlny. Několikrát jej zopakujeme.

Nyní již umíme 4 česká slova a můžeme si s nimi zahrát hru. Děti se pohybují po místnosti a jakmile zazní některé z českých slov, pokusí se co nejrychleji udělat daný pohyb. V ideálním případě při tom české slovo opakuji.

Reflexe a diskuse:

- *Pěkné propojení příběhem a spojením pohybu a výrazů, dobrý výběr slov.*

- *Je dobré vyvarovat se spojení typu „Asi nevíte, jak se to řekne česky, tak já vám to prozradím...“*
- *Diskuse o aktivním opakování slovní zásoby a znázornění pohybem – pro děti je to možná těžké dělat současně. Možná tedy nejprve předvést, pak pojmenovat. Možnosti obměn: 1. všichni předvádí a poté všichni společně pojmenují. 2. Jedno dítě uprostřed předvede, ostatní mají pojmenovat. 3. Jedno dítě řekne ostatním, co mají předvést.*

Bílá – červená

Anna Bláhová

Pohybová hra na zopakování kterýchkoliv dvou barev

Pomůcky: provaz nebo klacek k vymezení hrací plochy, 2 velké barevné papíry, malé barevné lístečky (životy), 2 hrnečky (misky, ...)

Pravidla hry:

Zopakujeme dané dvě barvy a rozdělíme děti do dvou družstev. Každé dítě dostane, nebo si sebere 3 životy své barvy. Obě družstva se postaví na čáru u středu hřiště. Učitelka vyvolá vždy jednu barvu v cizím jazyce a to znamená, že družstvo dané barvy chytá děti z druhého družstva – ty se snaží zachránit vběhnutím do domečku (za koncovou čáru). Je-li dítě chyceno, musí odevzdat jeden život. Získané životy dají děti po každém kole do hrnečku, který náleží jejich družstvu. Nakonec životy družstev spočítáme.

Hru lze snadno obměnit – na začátku děti nestojí jen na čáře, ale stojí zády k sobě, sedí ve dřepu, sedí, leží, sedí se zavřenýma očima...)

Reflexe a diskuse:

- *Lze hrát i venku, pozor na bezpečnost (vhodný povrch).*
- *Hra nabízí mnoho možností modifikace.*
- *Aby si děti tolik nepletly, kdo má kdy vyběhnout, je možné pomoci jim fáborkem, který zvedneme v ruce bližší dané skupině.*
- *Děti tuto hru mohou znát podle pravidel, které mohou být odlišné od našich pravidel a budou změnou velmi zmatené.*
- *Obměna: děti mohou mít za kalhotami „ocásek“ (krepový papír, proužek látky), úkolem protivníků je zbavit děti ze sousedního družstva ocásků. Výhodou je, že mohou ve hře pokračovat i děti, které již byly chycené.*

Mařenka Zelinářka

Marta Schreiter

Pomůcky: Krtek, ‚dutá‘ Mařenka, rytmický hudební nástroj (např. tamburína), ovoce a zelenina (jablka, banány, pomeranče, rajčata, okurky, brambory, mrkve) – nejméně tolik kusů, kolik hraje děti

Průběh: Do německé školky zavítala návštěva. Přijela Mařenka, Krtkova česká kamarádka. (Po cestě malinko zabloudila, Krtek ji musel jít naproti). Jen co Mařenka dorazila mezi děti, usnula tak tvrdě, že ji sám Krtek nedokázal probudit. Proto si vzal na pomoc děti, které tak

dlouho volaly ‚Mařenkoouuuu‘, až jim Mařenka ukázala svou pravou tvář (namalovanou na nafukovacím balónku, na hlavě šátek).

Krtek měl chuť si trošku zaskotačit a zazpívat. Zatímco Marta zpívala s pomocí vychovatelky Radky (která si písničku předem vzorně nacvičila) známou českou dětskou písničku ‚Jedna dvě, Honza jde‘ (mnohem lépe: ‚Jedna dvě, krtek jde, do německé školky, naučit češtinu chlapečky a holky‘ /díky, Vladko/) doprovázenou na tamburínu, děti klečící v těsném kroužku si předávaly Krtka. Jakmile Marta přestala zpívat a hrát, dítě, u kterého se Krtek zastavil, smělo přistoupit k Mařence a sáhnout si do jejího nitra (Mařenčino tělo tvořil odpadkový koš /čistý/, oblečený do Martiny sukně a trička). Dítě si smělo vytáhnout jeden předmět, který si nejprve ohmatalo a řeklo /německy/, co to asi může být. Po vytáhnutí mu Marta prozradila, jak se ten kus ovoce/zeleniny jmenuje česky, a vyzvala všechny děti, aby to po ní zopakovaly. Dítě pak svůj poklad odevzdalo do jednoho ze dvou košíků (z nichž jeden byl určen na zeleninu a druhý na ovoce) a Krtek za zpěvu (teď už skoro všech) putoval dál, třeba opačným směrem, aby se mu nezatočila hlava. Krtek se chtěl postupně pozdržet u všech dětí, proto nikdy nezůstal stát u dítěte, které už bylo na řadě. Hra skončila tehdy, když si každé dítě vytáhlo jeden kus ovoce nebo zeleniny a všichni je uměli pojmenovat.

Reflexe a diskuse:

- *Krásná pomůcka ve formě Mařenky – děti určitě zaujme už jen tím, jak je vytvořená, navíc má v sobě překvapení.*
- *Zapojení hudby je také velmi dobrým tahem.*
- *Nebát se opakování stejných druhů ovoce a zeleniny není pro děti nudné, děti potřebují a vyžadují opakování, při pátém opakování budou rády, že již umí ovoce a zeleninu správně pojmenovat.*
- *Ovoce a zeleninu jsou děti schopné od sebe oddělovat až ve věku 5-6 let.*
- *Dobrá práce s učitelkou – udělat z ní svoji podporu, dát jí jasný úkol.*
- *„Jabko“ nebo „jablko“ – hovořit s dětmi jazykem adekvátním pro jejich věk a situaci, takže mají v jazykové animaci místo i hovorové výrazy.*

Ovoce

Nicole Ruß

1. Maňásek Krteček se zeptá dětí, co rády jí, a také jím poví, co má on nejraději k jídlu: ovoce. Krtek dětem ukáže obrázky jahody, jablka, banánu a melounu a hned jim říká, jak se které ovoce jmenuje v češtině. Pak to spolu s dětmi několikrát opakuje.

2. Děti dostanou samolepky, na kterých jsou nakresleny jmenované plody. Děti si je vzájemně nalepí na čela, tak, aby nikdo nevěděl, které ovoce představuje, a postaví se do kruhu. Animátor a potom děti hází míč, kdo jej chytí, ptá se ostatních: „Kdo jsem?“ a všichni odpoví: „Jsi...“.

3. V rozích místnosti stojí židle, na kterých leží obrázky těchto druhů ovoce. Děti se pohybují po místnosti a animátor se ptá: „Které ovoce je zelené, červené,...?“ a zároveň ukazuje dětem tyto barvy pomocí barevných papírů. Úkolem dětí je doběhnout k židli, na níž leží ovoce dané barvy (děti už se barvy naučily dříve, teď jsou tyto jejich znalosti znovu aktivizovány).

Reflexe a diskuse:

- *První polovina se samolepkami byla pro děti napínavá, zajímavá.*
- *Samolepka je pro děti zároveň dárečkem.*
- *Několik úkolů na jedno téma a stejnou slovní zásobu umožňuje opakování, které děti potřebují.*
- *Při přiřazování ovoce barevným kombinacím docházelo k problémům – možná přiřazovat jeden druh ovoce vždy pouze jedné barvě.*
- *Děti by možná nepřistoupily na házení krtkem a je otázka, zda je to výchovné, možná si ho spíše mohou děti podávat.*

- *Animátor se také aktivně zapojil, a to je vždy dobře!*

Nakupování s pomocí „dobrých přátel“

Marta Klimmer

Aktivita pro německou mateřskou školu

Předchozí aktivity: pozdravy, představení, „prosím / děkuji“, „Kde je ...? / Tady je ...“

Jazykový animátor:

„Jezdíte někdy s maminkou a tatínkem do Čech?“

„Jezdíte tam nakupovat?“

„Co tam nakupujete? Já jsem taky byla v Čechách nakupovat.“

„Chcete vědět, co všechno jsem koupila?“

„**To je taška.**“

„Chcete vědět, co je v ní?“

Děti: dobrovolník vytáhne z tašky jednu věc (**banán, citron, meloun ...**) a zeptá se „**Co je to?**“, ostatní děti mu s tím pomáhají

Jazykový animátor společně s dětmi několikrát za sebou: „To je ...“

Jazykový animátor nabídne dalšímu dítěti, aby z tašky vybralo další předmět: „Prosím.“

Jazykový animátor (poté, co se dostane řada na všechny děti): „Pojd!“ „Pojdte!“ – děti popořadě dávají předměty doprostřed kruhu a říkají při tom, jak se předmět česky jmenuje, animátor je při tom povzbuzuje a chválí: „**super, perfektní**“

„**Pojd, sedni si tady!**“ „**Pojdte!**“ – děti se mají vrátit na svá místa, animátor mluví na děti česky, gesty a mimikou pomáhá dětem, aby pochopily, co mají dělat.

Jazykový animátor se ptá všech dětí: „Kde je ...?“

Děti ukazují na daný předmět a odpovídají: „Tady je ...“

Jazykový animátor: „Chcete si zahrát ještě jinou hru? Teď tady na ní ale není místo. Co s tím uděláme?“

Děti: „Uklidíme!“

Jazykový animátor: „Kdo začne?“

Děti uklízí předměty do tašky a komentují to: „To je ...“

Jazykový animátor děti pochválí: „Děkuji, super/perfektní.“

Nakonec je úkolem dětí najít obrázky schované po místnosti. Každé dítě má přinést jeden obrázek a říci, co je na něm zobrazené (česky). Za tyto výkony si zaslouží odměnu (černobílé pexeso k vybarvení).

Reflexe a diskuse:

- *Schovávání a hledání děti vždy ocení, je třeba děti, které již některý z předmětů našly, zabrzdit, aby nehledaly dále a daly šanci také pomalejším.*
- *Povedená práce s hlasem, udržování napětí po celou dobu aktivity.*
- *Děti dostaly jako památku na animaci několik kousků pexesa – každé dítě může dostat jiné a ve třídě si pak mohou hru zahrát.*
- *Jednoduchá slovní zásoba – děti zažijí pocit úspěchu.*

S Krtečkem za zvířátky

Lucie Klárová

Cílová skupina: děti od 3 do 6 let

Kategorie: úvodní aktivita

Popis aktivity:

Děti sedí v kruhu. Učitel/animátor zahajuje kontakt s dětmi prostřednictvím maňáska – postavičky Krtečka, který za nimi přijíždí, aby jim ukázal obrázky svých kamarádů. Tyto obrázky však někde po cestě ztratil a děti jsou vyzvány, aby mu je pomohly najít. Zatím s dětmi komunikuje německy, ale už na počátku říká, že umí především česky a že chce děti taky trochu česky naučit, proto pronáší paralelně i české věty.

Následuje „hledací akce“ – v prostoru jsou na různých místech ukryty obrázky s červeným lemováním pro výraznější rozlišení od ostatních možných obrázků, zkrátka jako jasné poznávací znamení při hledání.

Jakmile jsou všechny obrázky nalezeny, sejdou se všichni zase společně v kruhu a Krteček představí své kamarády. Ptá se dětí, jak se zvířátka řeknou německy, sám se tedy nejdříve učí od dětí, poté jim řekne dané slovíčko česky. Všichni pak společně slovo opakují.

Po představení zvířátek Krteček děti vyzve k tomu, aby společně jeli jeho kamarády navštívit. Sám se ujme role hlavní lokomotivy, protože se pojedou vlakem. Postupně se tedy přidávají vagónky, všichni společně by měli vytvořit vláček. Dobré je doplnit cestu zvukem vlaku (húúú, šššš), který se může rytmizovat (také zrychlovat a zpomalovat). Cesta končí, když Krteček oznámí, že jsme v Česku.

Cíle:

- využít loutky – maňáska – dětem známé postavičky, která je nositelem daného (cizího) jazyka (Kртеček – čeština)
Poznámka: při využití loutky – maňáska je animátor upozaděn za hlavní postavu maňáska, je tedy „pouze“ voditel a zprostředkovatel řeči a jazyka, přesto však stále zůstává důležitým, hybatelem a vedoucím dění.
- navodit atmosféru tajemství a vytvořit dětem příležitost tajemství odkrýt
- vtáhnout děti do aktivní spolupráce, mimo jiné i tím, že mají příležitost ony samy Krtečka něco naučit
- zapojit pohyb; případně také rytmus, tempo
- přinést dětem nová česká slovíčka – téma zvířata – pes, kočka, kůň, prasátko

Reflexe a diskuse:

- *Děti mají příležitost krtka něco naučit, on za to na oplátku naučí něco je – velmi dobrý moment.*
- *Moc pěkný herecký výkon, dynamika, práce s prostorem.*
- *Všichni byli nějak zapojeni, ale každý si mohl míru zapojení zvolit.*
- *Pěkný nápad s cestou vlakem do Čech.*

Pozdravy

Vladimíra Kožiolová

(viz též příloha 9: jazyková animace s obrázky a notami)

Cíl: osvojení slovní zásoby - německé pozdravy
- prezentace pozdravů
- poslech s porozuměním
- opakování pozdravů a nácvik

Slovní zásoba k osvojení:

hlavní: pozdravy Guten Morgen, Guten Tag, Guten Abend, Gute Nacht, Hallo, Tschüss;
doplňková: přídavná jména – große Kinder, kleine Kinder, dicke Kinder, dünne Kinder,
slovesa – sagen, rufen, podstatná jména – die Sonne, der Wind, der Vogel, das Kind
(zařadíte-li písničku Guten Morgen)

Pomůcky: hudební nástroj, obrázky – sluníčko v různou denní dobu, obrázky denních činností, odměny pro děti

1. Úvodní motivace:

rozhovor (A – animátor, D – děti, M – maňásek)

A: představí se a přivítá se s dětmi, řekne, odkud přijel – „Přijel se mnou i můj kamarád maňásek. Pozdravíte ho také?“

M: Zdraví německy „Guten Tag, Kinder!“ (může pozdrav opakovat) „Ich heiße ...“

A: Kdo rozuměl, co nám kamarád řekl?

- Odkud asi přijel a jakou mluvil řečí? (německy)

- Kdo z vás už byl v Německu?

- Umíte nějaké německé slovíčko?

2. Nácvik pozdravů

A: „Naučíme se německy, jako to umí náš kamarád? Jak nás kamarád pozdravil?“

M: zdraví „Guten Tag!“

D: vyslovují pozdrav s M. (několikrát opakují)

M: se raduje „Guten Tag, sagen alle Kinder!“

A + M: předvádí „große Kinder“ (viz. píseň Guten Tag), „kleine Kinder“, „dicke Kinder“, „dünn Kinder“

A: „Ještě jednou ukažte...“ (říká pouze pokyny, děti samy předvádí pohyb)

A: pochválí děti „Když nám to tak pěkně jde, naučíme se společně německou písničku“. Zpívá píseň Guten Tag a doprovází ji pohybem, děti napodobují pohyb a zpěv.

3. Nácvik dalších pozdravů

A: „Kdo poradí našemu maňáskovi, jak se pozdravíme ráno, když vychází sluníčko a my vstáváme?“ (současně dětem ukazujeme obrázky – sluníčko, činnost)

D: „Dobré ráno.“

M: „Guten Morgen“

D: opakují po maňáskovi pozdrav, zároveň se protahují, předvádí vstávání

A: „Jak zdravíme na vycházce, to už je sluníčko pěkně vysoko a hodně svítí.“

D: „Dobrý den“

M: „Guten Tag“

D: opakují, podají si ruku s kamarádem

A: „Jak nás pozdraví Večerníček?“ (sluníčko už zapadá)

D: „Dobrý večer“

M: „Guten Abend“

D: opakují, předvádí zívání

A: „Jak se s námi Večerníček loučí?“ (venku je tma, svítí měsíček)

D: „Dobrou noc“

M: „Gute Nacht“

D: opakují, předvádí spánek

Společně přeříkáme rytmicky pozdravy za sebou (jako říkanku) a doprovázíme je nejdříve tleskáním v rytmu, při druhém opakování pohybem:

Gu-ten Mor-gen – protahují se, předvádí vstávání

Gu-ten Tag – podají si ruku s kamarádem

Gu-ten A-bend – předvádí zívání

Gu-te Nacht – předvádí spánek

4. Procvičení

Děti sedí v kroužku, A: ukazuje obrázky znázorňující denní činnost nebo denní dobu, děti volí správný pozdrav

5. Závěr

A + M: Zhodnotí činnost, pochválí děti. M. předá dětem za jejich pilnou práci odměnu. (obrázek apod.)

Rozloučí se: „Tschüß Kinder!!!“

- *V jednoduchosti je krása.*
- *Nebylo třeba dlouze vysvětlovat pravidla, spojení vizuální složky, pohybu a rytmu vždy funguje.*
- *Každé dítě dostalo obrázek.*

Počítání 1 – 4

Květa Šelbická

1. Svolání dětí písničkou:

„Kinder, Kinder, machen wir einen Ring,
Kinder, Kinder, machen wir Ring.
Děti, děti, děláme kolečko,
Děti, děti, děláme kruh.“

2. Seznámení s tím, co se naučíme:

Dnes budeme počítat: do čtyř (česky – pak už jen německy)
Pomůcky: papírové obláčky označené barevnými puntíky 1 – 4
- na jednotlivých obláčcích určování počtu puntíků
- postupně, střídání počtu

3. Říkanka s pohybem:

„Eins, zwei, drei, vier,
alle Kinder turnen hier.
Jedna, dva, tři, čtyři,
všechny děti tady cvičí.“

(několikrát opakovat, častěji v cílovém jazyce)

4. Obláčky položit na zem, děti chodí po kruhu nebo v prostoru, rytmus chůze bubínkem – učitelka přestane bubnovat a německy zavolá číslo – děti běží k obláčku, na kterém je určený počet puntíků.

5. Závěr – pohybová improvizace při hudbě na CD (Ramsamsam...), postupné zrychlování pohybů, před každou částí písně počítání: 1, 2, 3, 4, pro udání tempa.

Reflexe a diskuse:

- *Aktivita musí být vysvětlena vždy v mateřštině dětí, je ale možné popsat aktivitu také v cílovém jazyce.*
- *Důležitá je gestikulace.*
- *„Zwei – drei“ bylo za doprovodu tamburíny těžké rozlišit, možná v určitém momentě tamburínu zastavit, děti by pak udělaly „stronzo“ a animátor by teprve poté řekl do ticha požadované číslo.*

Workshop ve čtyřech pracovních skupinách: program celodenní animace pro české a německé děti ve věku 3 až 6 let

viz přílohu 9: Režim dne v českých a německých mateřských školách

Jazyková animace při setkání českých a německých dětí v německé mateřské škole

8:30	příjezd, příprava materiálů, seznámení s prostorem
9:30	začátek jazykové animace - pozdravení celé skupiny - představení animátora / animátorky - rozdělení na dvě smíšené česko-německé skupiny
9:45 – 10:45	skupina 1
11:00 – 12:00	skupina 2
12:15 – 12:30	závěrečná hra pro všechny děti v zahradě

- *Obě skupiny budou dělat podobné aktivity, resp. stejná témata či slovní zásobu, aby z toho animátor mohl vycházet při závěrečné hře.*
- *Zatímco se jedna skupina dětí účastní jazykové animace, může se druhá skupina s učitelkou na animaci připravovat (např. malovat něco k danému tématu) a naopak.*
- *Děti by měly nakonec dostat něco, co si budou moci odnést domů.*
- *Jazykový animátor by se měl k setkání „hodit“: volba tématu (kostým?)*
- *Při setkání je většinou přítomno více dětí, než by se hodilo pro jazykovou animaci (např. 50 dětí), proto je vhodné skupinu rozdělit (dva animátoři pouze ve zvláštních případech).*

Jazyková animace při prvním setkání českých a německých dětí v české mateřské škole

7:30 – 8:00	příprava na příjezd německých dětí
8:15 – 8:45	svačina
9:00	přivítání německých dětí („Hallo..., komm mit!“)
9:15	Ahoj! (maňásek) Dobří přátelé Téma: roční období barvy pohybová hra
11:30 – 12:00	oběd
12:15 – 13:00	malování, pastelky
13:30	odjezd německých dětí

- *česko-německá skupina, bez předchozích jazykových znalostí, špatné počasí ☹*
- *přivítání musí být předem připraveno (z.B. polštářky na sezení, šátky apod. musí být připravené, aby děti viděly, že jsou vítané)*
- *role jazykového animátora při prvním setkání: jeho úlohou je animace, ne organizace nebo vedení setkání!*
- *je dobré na začátku ujasnit průběh setkání, roli animátora, kdo bude tlumočit, kdo povede celé setkání atd.*

Jazyková animace v české mateřské škole

8:00 – 8:15	seznámení a pozdrav „Guten Tag“ (písnička)
8:15 – 8:45	svačina
9:00 – 9:30	pozdravy (obrázky: slunce, činnosti, předvádění)
9:30 – 9:45	oblékání, odchod na zahradu
9:45 – 10:00	Cukr, káva, limonáda (Zucker, Kaffee, Limonade ...)
10:00 – 10:30	„schovaný nákup“ volná hra venku
11:15 – 12:00	oběd, odpočinek, svačinka
nakonec	opakování slovíček (nákup) pozdravy

- „nákup“ příp. s dětmi sníst (ovocná svačinka)
- jazykové animace mohou pokračovat i odpoledne – pozor: v poledne jsou již dost unavené a řada rodičů vyzvedává děti již v poledne (Bavorsko)
- oběd: pevně stanovený čas, většinou není možná změna doby oběda

Jazyková animace v německé mateřské škole

8:45 – 9:05	1. blok: společné zahájení dne v mateřské škole (Morgenkreis), pozdravení, přivítání (písnička, Krtek)
10:00 – 11:00	2. blok: hra se slovní zásobou s pohybem, hudbou, malováním, písničkou
11:45 – 12:30	3. blok: opakování slovní zásoby (s padákem v zahradě)
potom	4. blok: opakování ranní aktivity, loučení

- domluva s učitelkou ohledně volné hry před a po animaci
- plánovat časové rezervy: např. na začátku 3. bloku musí být již všechny děti oblečené na ven...
- přesně domluvit: pauzy, svačiny, dobu vyzvednutí dětí

Otázka ohledně jazykové animace ve velké mateřské škole:

Z prostředků projektu „Odmalička – Von klein auf“ je možné financovat pouze jednu jazykovou animaci v téže mateřské škole. Pokud danou mateřskou školu navštěvuje např. 80 dětí, je třeba hledat nějaké všestranně schůdné řešení, není možné animovat současně tolik dětí. Jednou z možností je nabídnout jazykovou animaci několika třídám po sobě tak, že v každé bude animace probíhat zhruba hodinu. Je možné také domluvit, že animátor navštíví pouze některou třídu / některé třídy nebo přijde ještě v nějakém jiném termínu (druhá návštěva však již nebude financována z prostředků projektu „Odmalička – Von klein auf“).

Neděle, 13. 9. 2009

Brainstorming: pracovní materiály, učebnice, hry a písničky

Hry

- „Cukr, káva, limonáda“ – „Ochs am Berg“ (dětské hry)
- rodina – dědeček, tatínek, bratr... (simulační hra)
- autobus, vlak (simulační hra, u dětí předškolního věku velmi oblíbená)
- „Místo po mé pravé ruce je prázdné“

- „Kupecký krám“ (simulační hra – pozor na problém s deklinováním substantiv v češtině – v jazykové animaci pro mládež se vědomě pracuje pouze s nominativem)
- „interaktivní pohádka“ (jazyková animace, zkrácená verze)
- „Na slepou bábu“ → Guten Tag, wer bist du?
- „Kompot“ – vyměňování si míst na základě slov, které byly dětem přiděleny

Písničky

- „Kočka leze dírou“ – „Alle meine Entchen“
- „Kolo, kolo mlýnský“ – „Ringel, Ringel Reihe“
- „Zajíček ve své jamce“ – „Häschen in der Grube“
- „Měla babka čtyři jabka“ (zpěv a tanec)
- „Hallo“ (setkávání)
- „Mein Hut, der hat drei Ecken“
- „Bratře Kubo“
- „Otec Abrahám“
- „Guten Morgen, ruft die Sonne“
- „Wir habe Hunger“
- „Liebe Schwester“
- „1,2,3,4 ... Dracula“
- „1,2,3 im Sauseschritt“
- „3 Chinesen“

Tipy:

- děti samy písničku v cizím jazyce nezazpívají, ale rády se přidají a zatancují k tomu
- obsah písní je možné spojit s pohybem
- secvičit taneček (např. před setkáním v obou mateřských školách)

Pracovní materiály

- Pontes-Koffer
- košík, kufr
- pexeso – méně kartiček, větší kartičky
- Die kunterbunte Schatzkiste
- adventní věnec – obrázek
- informace, slovní zásoba a písničky pro rodiče v šatně
- Časopis „Ahoj- Hallo“ (Kita Oberwiesenthal / Deutschneudorf)
- Kniha „O červeném Želvínkovi / Kröti“

Metodika:

- rozpočítadla
- střídání dynamických a klidných aktivit
- po prvních animacích by bylo dobré, kdyby animátoři mohli sdílet své zkušenosti (co fungovalo, co nikoli?)

Příprava jazykové animace v mateřské škole a domluva s konkrétním zařízením

viz přílohu 10 (syllabus)

Zpráva o jazykové animaci

viz přílohu 11 (formulář)

Organizace a financování jazykových animací v rámci projektu „Odmalička – Von klein auf“ 2009 – 2011

viz přílohu 12 (syllabus) a přílohu 13 (formulář „Abrechnung“)

Hodnocení semináře

Otázky na vedení semináře? Co ještě potřebujete od Tandemu?

- internetová stránka na výměnu zkušeností a materiálů
- příklady smysluplného řazení her a průběhů jazykové animace
- příklady konkrétních her vhodných pro jazykovou animaci při setkání českých a německých dětí → dosud jen pro českou nebo německou skupinu
- další semináře, příp. v pravidelných intervalech

Děkováná píseň účastníků

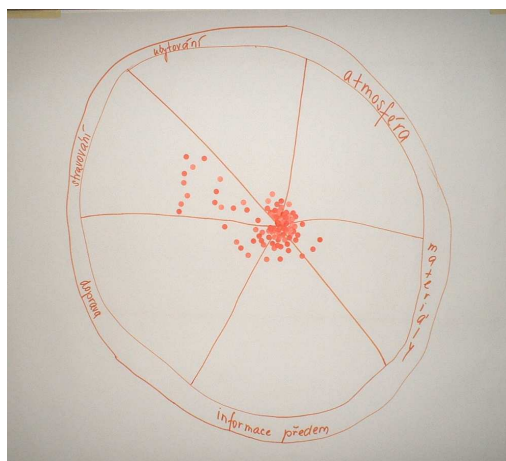
Na melodii písně „Bratře Kubo!“:

„Děkujeme, děkujeme
rufen wir, rufen wir...“

volání:

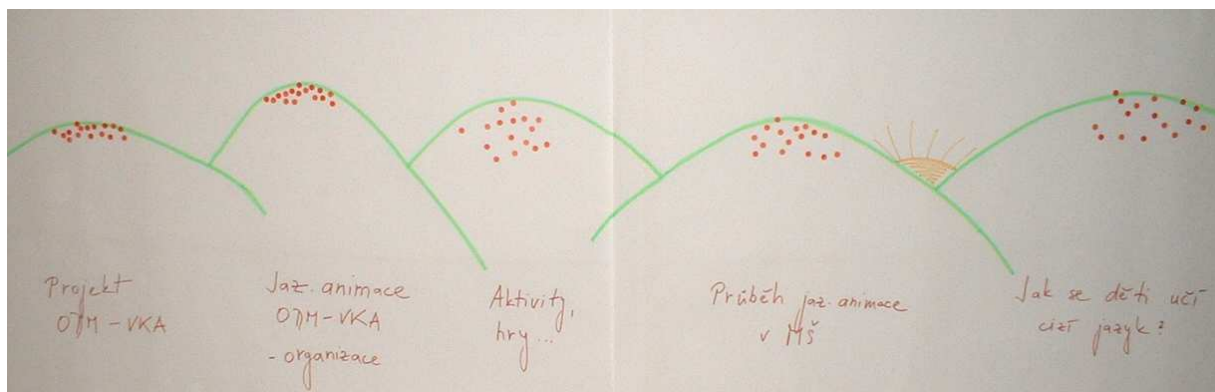
„... für Methoden,
für Ideen,
für Spaß, Spaß, Spaß,
chcem se vidět zas, zas, zas!
– Dick dík!“ ☺

Díky!

Hodnocení získaných znalostí

Odpověď účastníků na otázku: „Kolik toho vím o ...?“

Přílohy

1. Leták: informace k organizaci akce, vedení semináře, cíle akce
2. Prezentace: Tandem
3. Prezentace: Projekt „Odmalička – Von klein auf“
4. Prezentace: Modely česko-německé spolupráce v předškolní oblasti
5. Prezentace: Představení metody jazykové animace obecně
6. Přehled doporučené literatury a pracovních materiálů
7. Syllabus: Vývoj řeči a osvojování jazyka u dětí v raném věku
8. Jazyková animace Vladimíry Kožiolové s obrázky a notami
9. Syllabus: Režim dne v české a německé mateřské škole
10. Syllabus: Příprava jazykové animace a domluva s konkrétním zařízením
11. Formulář: Zpráva o jazykové animaci
12. Syllabus: Organizace a financování jazykových animací v rámci projektu „Odmalička – Von klein auf“
13. Formulář: Abrechnung der Reise- und Honorarkosten (vyúčtování cestovních nákladů a honoráře, formulář pouze v německém jazyce)

Tiráž

Texty: Cathleen Basler, Radka Bonacková, Kateřina Jonášová a účastníci semináře

Kontakt

Tandem – Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže

Projekt „Odmalička – Von klein auf“

Sedláčkova 39, CZ – 306 14 Plzeň

tel.: 00420 377 634 753, fax: 00420 377 634 752

e-mail: tandem@tandem.adam.cz, odmalicka@tandem.adam.cz

www.tandem-info.net, www.odmalicka.info

Projekt spolufinancuje Evropská unie.

Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do Vaší budoucnosti.

